

ПРОМОВА ЕПИСКОПА ШТРОСМАЕРА ПРО ПАПСЬКУ НЕПОМИЛЬНІСТЬ.

(В червні 1870 р. відбувся в Ватикані собор, який установив догму про папську непомильність. Проти установлення такої догми боровся завзято словінський єпископ Штросмаер і виголосив на соборі понизшу промову, в якій ясно показує негідність папи присвоювати собі право непомильності).

Високоповажані Отці і Браття! Не без тремтіння, однак з чистою і спокійною совістю перед живим, всевидючим Богом, я отворяю свої уста серед вас на сім торжественнім зібранню. Від самого початку, як я отримав право засідати з вами, я уважно слідив за промовами виголошеними на сім зібранню, надіючись з великим бажанням, що з часом і на мене зійде з висоти луч божественного світла, яке просвітить очі мого розуму і дозволить мені погодитися з постановою сього святого вселенського собора з повним зрозумінням діла.

Проникнутий чувством відвічальності, за яку я буду мусів відповідати перед Богом, я взявся за виучення Святого Письма, Старого і Нового завіту, з найбільшою увагою, шукаючи в тій неоціненій скарбниці правдивої відповіді на питання: чи дійсно святий первосвященик (себто папа Пій IX. — „П. В.“), який є предсідателем сього зібрання, є наслідником св. Петра, намісником Ісуса Христа і непомильним учителем церкви?

Для вирішення сього важного питання я був примушений знехтувати теперішній стан річей і з світlichem євангелієм в руках перенестися в ті часи, коли не було ні ультрамонтанізму*), ні галіканізму**) і коли учителями церкви були: св. Павло, св. Петро, св. Яків і св. Іоанн, — учителі, котрим ніхто не може відбирати божественного авторитету не віддавши під сумнів того, чого учить находячися передо мною біблія і що Тридентський Собор визнав правилом віри і моральності.

І так я відкрив ті святі сторінки. І що-ж? Я не знайшов в них нічого, що потверджувало би науку ультрамонтаністів. Що більше, на моє превелике здивування, при перегляданню тих апостольських часів, я не знайшов найменшого натяку про папу, як наслідника св. Петра і намісника Ісуса Христа, так само, як не знайшов ніякого натяку про Магомета, якого тоді ще не було.

Ви, монсиньор Менінг, скажете, що я богохульник; ви, монсиньор Пій, скажете, що я безумний. Ні, монсиньори, я ні богохульник, ні безумний. Перечитавши Новий Завіт я підношу руку перед сим святим росп'яттям, і присягаю перед Богом, що я не знайшов в Новім Завіті найменших слідів папства в такому виді, в якому воно проявляється в теперішнім часі.

Не відкажіть мені уваги, високоповажані Браття, і вашим наріканням та вигукуванням не оправдуйте тих, котрі, так як отець Гіацинт, говорять, що сей собор не є вільний) (то є, нема на ньому свободи слова — П. В.) і що ваші голоси були звербовані в його користь з самого початку (in preecedenza imposti). Колиб воно дійсно так було, то се благородне зібрання, на котре тепер звернені очі цілого світу, моголоб на правду наразитися на найбільш соромніцьке недовіря. Коли-ж ми бажано зробити сей собор великим, то мусимо мати свободу слова.

Дякую його преосвященству архієпископови Дюпанлу за знак згоди, який він дає своєю головою; се заохочує мене і я продовжаю.

І так, прочитавши всякі книги з такою увагою, якою Бог мене нагородив, я не знайшов в них ані одного розділу, ані одного стиха, де Ісус Христос давав би св. Петрові першенство між апостолами, його співробітниками.

Коли Симон, син Іонин (себто св. Петро — П. В.), був справді тим, чим по нашому віруванню в теперішнім часі є його святість Пій IX, то дивно, чому Господь не сказав йому: „Коли Я відійду до Отця Мого, то всі апостоли будуть мусіли повинуватися тобі, так як повинуються Мені. Я оставлю тебе Своім намісником на землі“.

І не тільки що Ісус Христос не сказав про се нічого, але також, коли Він обіцяв престоли всім Своім апостолам, судити дванайцять родів Ізраїлевих, то Він обіцяв їм всім рівне право, не споминаючи, що між тими престолами престіл св. Петра буде висший від других.

А по всій правдоподібності, колиб Він хотів був зробити св. Петра першим між апостолами, то був би об'явив се. Стжеж до якого заключення ми мусимо прийти в наслідок сего промовчання? А до такого, що, силою самої логіки, Ісус Христос не бажав зробити Петра головою апостолів!

Коли Христос посилає апостолів проповідувати еван-

геліє, то Він всім дав однаку власть вязати і розвязувати — і всім дав обітування Святого Духа. Позвольте мені повторити: Колиб Він бажав поставити Петра Своім намісником, Він доручив би йому головне начальство над Своім духовним воїнством.

Христос, так говорить Святе Письмо, заборонив Петрові і прочим апостолам панувати і стреміти до панування, чи мати власть над вірними, подібну поганським царям (Луки ХХІІ, 25). А колиб святий Петро був вибраний папою, то Господь Ісус не казав би був сего, а то тому, що по нашому переказу, папство держить в руках два мечі — символи духовної і світської власти.

Одно надзвичайно здивувало мене. Роздумуючи над тим, я спитав себе: Колиб апостол Петро був справді вибраний папою, то чи дозволено було прочим апостолам посилати його разом з Іоанном в Самарію проповідувати Євангеліє Сина Божого? (Діяння VIII. — 14).

Що подумалиб ви, високоповажані Браття, колиб в сю хвилину нам було дозволено іслати його святість Пій IX і його преосвященство монсиньора Плантіє до царгородського патріярха просити його, положити кінець східній схизмі? Але ось другий, ще важніший факт.

В Єрусалимі збирається вселенський собор вирішити питання, яке розднувало вірних. Хто скликав би той собор, колиб св. Петро був папою? Святий Петро. Хто проводив би ним? Святий Петро, або його легати. Хто укладав би і оголошував би постанови собора? Святий Петро. Так, але сего не було. Апостол Петро брав участь в соборі так як і другі апостоли, і не він скликав собор тільки св. Яків. А коли були оголошені постанови собора, то вони були оголошені від імени всіх апостолів, старших і братів (Діяння XV), а не від імени св. Петра.

А чи так ми поступаємо в нашій церкві? Чим більше я студіюю Святе Письмо, високоповажані Браття, тим більше я переконуюся, що в Святім Письмі син Іонин (св. Петро) не представлявся першим. Тоді, коли ми вчимо, що церква основана на св. Петрі, св. Павло, о авторитеті котрого не можна сумніватися в ісланню до Єфесян говорить (II, 20), що вона основана на підвалині (основі) апостолів і пророків, а угольний її камінь є сам Ісус Христос.

Тойже апостол (Павло) так мало вірує в першенство св. Петра, що явно ганить тих, котрі говорять: ми Павлові, ми Аполосові (I. Коринтян I, 12), рівнож і тих, котрі говорять: ми Петрові. Отже коли би св. Петро був намісником Господа Ісуса Христа, то св. Павло не важивсяб ганити так сильно тих котрі приналежали до його особливих прихильників.

Сей самий апостол (Павло) вичислюючи служителів в церкві, згадує апостолів, пророків, євангелистів, учителів і пастирів.

Чи-ж можна подумати, високоповажані Браття, що св. Павло, великий апостол, котрий провідував між поганами, забув би згадати о першій із тих служителів — о папі, колиб папство було божественним установленням? Ні! Таке забуття мені здається так само не можливо, як колиб історик сего собора не згадав ані одним словом про його святість Пій IX. (Декілька голосів: Замовчи, еретику, замовчи!).

Успокойтесь, високоповажані Браття, я ще не скінчив. Забороняючи мені продовжати, ви доказуєте перед світом, що поступаєте не справедливо і замикаєте уста найменшому членови сего собора. Я продовжаю.

Апостол Павло в своїх ісланнях до різних церков не згадує нічого про першенство Петра. Колиб те першенство існувало, колиб, одним словом, церква мала в своїй організації зверхника, непомильного в науці, то чи великий апостол, що проповідував між поганами, забув би згадати о тім? Та що я говорю? Він по всій правдоподібності написав би був довге іслання о тій найважнійшій справі. Бо коли будеться будівля церкви, то хіба-ж можна забути основу і фундамент для неї?

Отже, коли ви не кажете, що апостольська церква була еретицька, чого ніхто з нас не хоче і не осмілиться казати, то ми мусимо признати, що церква ніколи не була кращою, чистішою, святішою, як в апостольських часах, коли не пап. (Крики: Неправда! Неправда!) Хай монсиньор Лавали не відрікається від сего. Коли хто з вас, високоповажані Браття, осмілюється думати, що церква, маючи в теперішнім часі за голову папу, є сильнішою в вірі і чистішою в моральності, чим церква апостольська, той хай скаже се явно, перед цілим світом, бо се зібрання служить центром, з котрого наші слова розлетяться від бігуна до бігуна. Я продовжую.

Я не знайшов найменшого сліду чи натяку про папську власть ні в однім з іслань св. Павла, св. Іоанна і св. Якова. Св. Лука, історик місіонарських подвигів апостолів, також мовчить дотично сего найважнішого питання.

(Даліше буде).

*) Ультрамонтаністи — скрайні приклонники папського авторитету.

**) Французський католицький фанатизм.